

Notat af udenrigsministeriets direktør 27. sep. 1943

Følgende blev den 27. september 1943 noteret af udenrigsministeriets direktør, Nils Svenningsen.

Lørdag, den 25. september kl. 8.45 besøgte jeg efter aftale Præsident Kannstein¹⁾ på hans kontor i Kristianagade. Benyttede lejligheden til bl.a. at rykke ham for svar på mit brev af 2. ds. angående beslaglæggelsen af den jødiske menigheds medlemslister på overretssagfører Arthur Henriques²⁾ kontor i Nybrogade. Nogen tid efter, at dette brev var afsendt, havde jeg under en samtale med Hr. Kannstein spurgt til sagen, og Kannstein havde dengang meddelt, at sagen var overgivet til behandling hos Dr. Stalman. Siden havde vi i Udenrigsministeriet intet hørt fra tysk side om denne sag.

Der var, fortsatte jeg, megen uro blandt jøderne og navnlig de to aktioner mod den jødiske menighed, nemlig først den ovennævnte beslaglæggelse hos overretssagfører Henriques i Nybrogade og dernæst husundersøgelsen i Ny Kongensgade havde bidraget til, at folk mere og mere skænkede tiltro til rygterne om, at man fra tysk side var i begreb med at i værksætte anti-jødiske foranstaltninger. Ny Kongensgade-tilfældet var for så vidt "erledigt", som Dr. Stalman ganske afgjort havde erklæret, at dette var ikke nogen anti-jødisk aktion, men udelukkende en undersøgelse, der tog sigte på at finde kompromitterende materiale mod enkeltpersoner, der mistænktes for anti-tysk propaganda. Men med hensyn til tilfældet i Nybrogade var der endnu ikke modtaget noget svar fra tysk side. Det var af største betydning, om vi hurtigst muligt kunne få en positiv erklæring om, at de tyske myndigheder ikke stod bag denne aktion, således at det, som vi formodede, drejer sig om et privat kup.

Dr. Best havde kort efter den 29. august over for mig erklæret, at "die Judenfrage sei überhaupt nicht angeschnitten worden".³⁾ På grundlag af denne udtalelse og senere udtalelser fra Dr. Stalman havde vi prøvet på at berolige stemningen, men det var vigtigt, at alle tilfælde, hvori der kunne indlægges tyske planer om jødeaktioner, blev klart oplyst.

Vi talte længe og indgående om disse spørgsmål, og Kannstein gjorde notater. Han lovede at undersøge tilfældet fra Nybrogade.

Den 27. september 1943.

Nils Svenningsen.

1. Paul Kannstein havde frem til 28. august 1943 arbejdet med de indre forhold under den tyske rigsbefuldmægtigede. Under den militære undtagelsestilstand 29. august - 6. oktober 1943 gjorde han tjeneste som chef for civilforvaltningen i von Hannekens – den tyske øverstkommanderendes – stab.
2. Arthur Henriques var sekretær for repræsentantskabet i den jødiske menighed.
3. "Die Judenfrage - -": "Det jødiske spørgsmål blev overhovedet ikke berørt".

Om kilden

Notat af udenrigsministeriets direktør 27. sep. 1943

Nils Svenningsen, som var departementschef og direktør i udenrigsministeriet, har noteret, at han forsøger at berolige stemningen blandt de danske jøder, som lytter mere og mere til rygterne om, at tyskerne er i færd med at iværksætte anti-jødiske foranstaltninger.

Kilden er fra kildehæftet "Aktionen mod de danske jøder oktober 1943. Flugten til Sverige" (Systeme 2003). Kilden er gengivet med tilladelse fra Otto Rühl.